Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Asiantuntijalausunto
Ympäristöministeriö
Ympäristöneuvos
Penina Blankett

17.9.2025

Ympäristövaliokunta (18.9.2025)

Asia: E 70/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission ehdotus eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2026 ja asetuksen 2025/202 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto (ICES) julkaisi 28.5.2025 tieteelliset suositukset Itämeren kalakantojen TAC:eista (TAC = *Total allowable catch= suurin sallittu saalis)* vuodelle 2026. Komission ehdotus Itämeren vuoden 2026 TAC:eista ja kalastuskiintiöistä annettiin 26.8.2025.

Suomen kannalta keskeisimmät ehdotukset liittyvät lohen, silakan, kilohailin, punakampelan sekä itäisen ja läntisen turska kantojen TAC:hin. Ympäristöministeriö pitää ICES:in antamia suosituksia hyvinä ja esittää, että niitä tulee pääsääntöisesti noudattaa kun päätetään vuoden 2026 kalakantojen kalastuskiintiöistä /TAC:eista.

Ympäristöministeriö pitää Itämeren kalakantojen tilan muutoksia huolestuttavina ja ne kertovat hyvin, että Itämeren tila on huono ja vaikutukset näkyvät ravintoverkon eri osissa. Itämereen kohdistuu yhä enenevässä määrin erilaisia uhkia ja paineita (merituulivoimalat, kalanviljely, rakentaminen ruoppaus, ravinteet), jotka vaikuttavat luonnon monimuotoisuuteen ja sitä kautta myös kalakantoihin. Lisäksi tulee huomioida näiden paineiden kumulatiiviset vaikutukset.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta ympäristöministeriö tukee esillä olevaa esitystä enintään 30 000 lohen kiintiöstä (kaupallisen ja vapaa-ajankalastuksen) merialueella. Vähennysten jälkeen TAC olisi korjattuna 25 537 lohta (josta Suomen osuus olisi 6 599), siten, että Pohjoisella Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59°30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31) voidaan neljän merimailin sisäpuolella kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana) kalastaa lohta kohdennetusti. Komission esitys kieltää kalastus Saaristomerellä ja Ahvenanmerellä (osa-alue 29N) toukokuussa, hoidettaisiin kansallisella prosessilla. Itämeren pääaltaalla leveyspiirin 59°30´N eteläpuolella ja 59°30´N pohjoispuolella neljän merimailin ulkopuolella kiellettäisiin siis sekä lohen kaupallinen että vapaa-ajankalastus kokonaan. Samanaikaisesti ympäristöministeriö haluaa korostaa jo alussa esitettyä huolta Itämeren tilasta ja sen vaikutuksista ravintoverkkoihin ja sitä kautta myös kalakantoihin. Ympäristöministeriö pitää myös tärkeänä, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatetaan ja valvotaan tehokkaasti. Lisäksi on erittäin tärkeää saada Itämerelle lohen monivuotinen suunnitelma ja että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä. **Ympäristöministeriö esittää varovaisuusperiaatteen noudattamista, eli jos näyttää siltä, että ko. kantojen tila ei parane tai menee huonommaksi, niin tulisi olla valmius myös keskeyttää kalastus vuonna 2026.**

Suomenlahden lohen osalta ympäristöministeriö tukee esitystä, jonka mukaan Suomenlahden lohen EU TAC olisi tieteellisen neuvon mukainen eli 10 232 kpl ja josta tehdään vähennykset. Suomen kiintiö olisi 9 183 lohta. **Tämänkin osalta tulee huomioida alussa esitetty huoli Itämeren tilasta ja vaikutuksista kalakantoihin ja varovaisuusperiaate. ICESIn neuvon mukaisesti kalastuspaine tulisi kohdistua istutettuihin eväleikattuihin lohiin ja harkita alueellisia ja ajallisia sääntelyjä.**

Pohjanlahden silakan osalta ympäristöministeriö voi tukea esitystä, jonka mukaan vuoden 2026 TAC olisi lähempänä ICES:n neuvon alarajaa eli 55 869 tonnia. Ympäristöministeriö pitää myös tärkeänä, että tehdään ja jatketaan tutkimusta, joka tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan parantaa ICES:n Pohjanlahden silakan neuvon luotettavuutta. Pohjanlahden silakan osalta tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta ja seurata tarkasti kannan kehitystä, jotta voidaan myös tarpeen mukaan jopa keskeyttää kalastus, jos kannan tila sitä vaatii.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan osalta ympäristöministeriö pitää arveluttavana, että TACia korotetaan näin nopeasti, huomioiden, että ko. silakkakannat ovat vasta elpymässä alueella. Näin ollen tulisi käyttää ICESin neuvon alarajaa eli vuoden 2026 TAC olisi 120 378 tonnia. Tämänkin kannan osalta tarvitaan lisää tutkimustietoa ICESin neuvojen pohjaksi ja huomioida myös varovaisuusperiaatteet.

Riianlahden silakan osalta ympäristöministeriö voi kannattaa ICESin neuvon mukaista TACia, joka olisi 23 962–35 643 tonnia, jossa huomioidaan Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus.

Läntisen silakkakannan osalta ympäristöministeriö kannattaa esillä olevaa esitystä nollasaaliista, joka noudattaa ICES:n neuvoa.

Kilohailin osalta ympäristöministeriö voi tukea esitystä, joka on ICES:n suosituksen alarajan mukainen eli vuoden 2026 TAC olisi 176 056 tonnia.

Itäisen turskakannan osalta ICESin suositus perustuu varovaisuusperiaatteeseen ja sen mukaisesti kalastusta ei tulee harjoittaa tämän kannan osalta eli turskalle asetetaan ainoastaan sivusaalis TAC. Ympäristöministeriö tukee esitystä. Samoin ympäristöministeriö tukee kuturauhoitusta (touko-elokuu) ja vapaa-ajankalastuksen kieltämistä turskan pääasiallisilla esiintymisalueilla 24–26. Samoin troolikalastuksen valvontaa turskan lisääntymisalueilla tulee tehostaa. Sivusaaliiksi jääviä turskia tulisi voida kohdennetusti käyttää tutkimukseen, jotta voidaan seurata turskakannan kehitystä. Toisena vaihtoehtona voisi sallia turskaan kohdentuva pienimuotoinen kalastus alle 12 metrin pituisilla muita kuin trooleja käyttävillä kalastusaluksilla läntisen silakan vuotta 2024–2025 koskevan ratkaisun mukaisesti. Ympäristöministeriöllä ei ole vahvaa kantaa kummankaan ratkaisun puolesta, edellytyksenä on kuitenkin, että tällainen kalastus ei saa vaarantaa turskankannan elpymistä.

Läntisen turskakannan osalta ympäristöministeriö voi tukea esitystä, jossa ICESin neuvon perusteella turskalle asetetaan ainoastaan sivusaalis-TAC.

Punakampelan osalta ympäristöministeriö kannattaa ICES:n neuvon mukaista esitystä, jossa TAC olisi enintään 10 973 tonnia 22–32.

Meritaimenen osalta ICES toteaa neuvossaan, että meritaimeneen kohdistuvaa kalastusta tulisi vähentää luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi Ympäristöministeriö kannattaa sitä, että meritaimenen kalastuskieltoa jatketaan myös vuonna 2026 neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.